

„De Darde Klokke”

November

2020

EDITIENUMMER

197

Drie moandeleks tiedschrift veur Ommen

in samenwerking met Cultuurhistorisch Centrum Ommen

COLOFON

STICHTING DE DARDE KLOKKE

Voorzitter

Harry Woertink
0529-452963

Secretaris

Sir Schokkenbroek
Patrijsstraat 39
7731 ZL Ommen
dedardeklokke@gmail.com

Penningmeester

Albert van der Vegt
Sperwer 34
7731 KB Ommen
Telefoon 0529-456317

www.dedardeklokke.nl

STICHTING OUDOMMEN.NL

Voorzitter

Jan Lucas
0529-456715

Secretaris

Tjeerd de Leeuw
Rembrandtstraat 33
7731 SE Ommen
0529-452945
t.deleeuw@oudommen.nl

www.oudommen.nl

CULTUURHISTORISCH CENTRUM OMMEN

Voorzitter

Berend Jan Warmelink
Telefoon 0529-760006

Secretaris

Joke Feddema-van Elburg
De Schammelte 27, 7731 BL Ommen
w.feddema@home.nl
0529-463288

Penningmeester

Herman Kortman
06-23944250

www.cco-ommen.nl

STREEKMUSEUM OMMEN

Den Oordt 7, 7731 CM Ommen
Telefoon 0529-453487

**Overname van artikelen
toegestaan met
bronvermelding.**

**www.dedardeklokke.nl
www.oudommen.nl
www.cco-ommen.nl**

Drie maandeleks tidschrift veur
Ommen in samenwerking met
Gemeenschap van Oll Ommen
Cultuurhistorisch Centrum Ommen
Oud Ommen

Redactieadres

Patrijsstraat 39, 7731 ZL Ommen
0529-463111
dedardeklokke@gmail.com

www.dedardeklokke.nl

Lidmaatschap

- € 23,50 per jaar lidmaatschap CCO
inclusief abonnement De Darde Klokke.
- € 25,50 per jaar bij niet automatische
afschrijving. Betaling op IBAN
NL97 RABO 0378 9039 77 t.n.v. CCO.

- Veur betaling van abonnement op
De Darde Klokke € 6,- per joar.
IBAN NL72 INGB 0003 0435 54 of
NL08 RABO 0348 9059 04
t.n.v. 'De Darde Klokke' te Ommen

GEMEENSCHAP VAN OLL OMMER

Veurzitter

Gerrit Steen
0529-454181

Schriefster

Wilma Runhart
De Haar 19, 7738 PV Witharen
wilmarunhart@hotmail.com
0523-676287

Penningmeester

Harry Prenger

M E T D A N K A A N

Notarispost Ommen
Tuincentrum Jurrie Baas
Go Makelaars Weenink Jansen
Aannemersbedrijf M. van der Vegt
Jouw Printshop
Douwe's Dump
Rijwielen/Bromfietsen Brunink
Installatiebedrijf Groen Ommen
Autoschade Huysmans
Ommen Automaten
Bandenservice Ommen
Pearle Opticiëns
Schildersbedrijf Van Elburg
Dakdekkers- en Renovatiebedrijf
E. van der Linde Ommen BV
Café-Restaurant 'De Nieuwe Brug'
Slaapkenner Touwen
Stucadoorsbedrijf Rinus Zwanepol
Van Aalderen garage en tankservice
Dunnewind Groep BV

Bouwbedrijf Vonder BV
Berna's Hairfashion
Ekkelenkamp
lunch - patisserie - diner- ijsalon
M. Dunnewind Radio, TV en witgoed
Lennips groep Vastgoed Onderhoud
Takman Gereedschappen
Cents Autocentrum
Café-Restaurant 'Flater'
Wijnhof dranken & delicatessen
OCB Bouw bv
Kompanen
Restaurant-Catering 'De Bootsman'
H. Steen bv verhuizingen en transporten
Resto Oco
Bungalowpark 'Hoge Hexel'
Expert Westerman
Bentum Nijboer Notarissen
Hovenier Arjan van der Veen
Nijkamp Installatietechniek

Brasserie Tante Pos
Goudsmids Atelier & Juwelier Zandbergen
Bakkerij van der Most
Freesverhuur Ommen
Timmer- & Onderhoudsbedrijf Kleinlugtenbelt
Sportrijk fit & gezond Ommen
Kapsalon de Kapper
Van Elderen accounts belastingadviseurs
Zorgboerderij 't Schöttincksflief
De Lange Keukens
Culinair bij u thuis
Makelaarskantoor Sallands Goed
Huiske Hovenier
Van Kesteren Schoenreparaties
EP Ommen
Grondman Bouwservice
A. Visscher, hoveniersbedrijf
Wildthout, Hotel & Restaurant
Jumbo Ommen
Rina Uulders, uitvaartverzorging

Wij worden financieel ondersteund door Rabobank Vaart & Vechtstreek

“Tijd voor een zoektocht naar een zo goed als vergeten deel van de Ommer historie”, merkt een van onze verhalenschrijvers op in haar bijdrage in dit nummer. Beter kan het niet aangeduid worden als we het hebben over de doelstelling van De Darde Klokke: het beschrijven van de Ommer historie.

Geschiedenis in de ruime betekenis verwijst naar alles wat in het verleden heeft plaatsgevonden en is gebaseerd op een grote diversiteit aan bronnen, zoals geschreven en gedrukte bronnen, interviews (mondelinge geschiedenis) en ongeschreven bronnen uit de archeologie. Wat zich vandaag afspeelt is morgen geschiedenis. De tijd gaat zo snel als het leven voorbijvliegt; we maken ons hartstikke druk. Het is bijna niet voor te stellen dat we alweer twintig jaar zijn verwijderd van de laatste eeuwwisseling. Door de Corona leven we op dit moment in een rare tijd. Wat vanzelfsprekend was, is dat niet meer. In het voorbijgaan van elkaar moeten we afstand houden. Nu we bijna aan het einde van het jaar 2020 zijn aangekomen, willen we graag iedereen voor 2021 het aller beste toewensen en bovenal veel gezondheid. Veel leesplezier.

De redactie.

De kopij voor nummer 198 verschijnt in de eerste helft van maart 2020.

Wij ontvangen uw kopij graag uiterlijk op 15 februari 2020.

De historie van Ommen vertelt ons dat er ooit drie luidklokken hebben gehangen in het klokkenhuis van de (Hervormde) kerk in de Brugstraat. In het Rampjaar 1672 is een van deze klokken gestolen door soldaten uit het Munsterland onder leiding van de bisschop van Munster. Het is ze echter niet gelukt de zware koperen luidklok mee te nemen. De soldaten kwamen niet verder dan de haven. Het verhaal vertelt verder dat de zware koperen klok over boord is geslagen, in het water terecht kwam – van wat nu Burggraven wordt genoemd – en op de bodem ligt van een vroegere rivierarm van de Vecht. Vanaf het ontstaan van dit Ommer historisch tijdschrift wordt de ‘derde klok’ weer symbolisch geluid met de naam “De Darde Klokke”, de naam dus van dit tijdschrift geschreven in Ommer dialect.

Omslag: Het oude stadhuis van Ommen tussen het Vrijthof en het Kerkplein (adres Vrijthof 9).

De foto's in dit blad zijn aangeleverd door de betreffende auteur, uit het fotoarchief van het CCO / Oud Ommen of anderszins zoals aangegeven.

Het is nimmer onze bedoeling de rechten van derden opzettelijk te schaden.

<i>Het Ommer Strijkje</i>	<i>Marietje Rhee-Luttekes</i>	blz. 2
<i>De Regge</i>	<i>Ben Wösten</i>	blz. 7
<i>Klaas Petter uit Emsland</i>	<i>Mannes Schoppink</i>	blz. 10
<i>De kortste weg vanaf de Vecht</i>	<i>Harry Woertink</i>	blz. 16
<i>Het is mirg in Junne</i>	<i>Gerrit Jan Hesselink</i>	blz. 18
<i>Indiëgangsters (overzichtslijst)</i>		blz. 19
<i>In memoriam Rink Lantinga</i>		blz. 19
<i>Zoekplaatje</i>		blz. 20

Het Ommer Strijkje

door Marietje Rhee-Luttekes

In het begin van de twintigste eeuw schieten ze als paddenstoelen uit de grond, de kleine orkestjes, die gevormd worden door enthousiaste musici, die een strijkinstrument bespeken. De orkestjes worden "Strijkjes" genoemd. Het repertoire bestaat grotendeels uit populaire, lichtklassieke werken, die men Salonmuziek pleegt te noemen.

Ommen mag natuurlijk niet achterblijven en kan er dan ook op bogen zo'n klein orkestje te hebben, dat het Ommer Strijkje wordt genoemd. Het ligt voor de hand uit de naam te concluderen, dat het hier een groep muzikale strijkers uit Ommen betreft, die een kwartet, kwintet vormen, of misschien zelfs wel een klein orkest en dat wil wat zeggen. De moeite waard om er meer van te willen weten.

Kent u ze nog ... de Ommenaren

In dit boekje staan achtendertig foto's met afbeeldingen van Ommen en inwoners van weleer. Samensteller van het boekje, dat in 1972 verscheen bij de Europese Bibliotheek in Zaltbommel, is de in Ommen geboren en getogen amateur historicus Gerrit Steen. Menig Ommer en Ommenaar zal het boekje destijds hebben gekocht en het af en toe eens openslaan om met een tikkeltje weemoed weer even in het oude Ommen te zijn.

Bij het bekijken van foto's kunnen er ook vragen zijn b.v. over nog ontbrekende namen van personen. Onlangs rees er een vraag bij de beschrijving van foto nr. 24 **"Een groepje muzikale inwoners verenigde zich in 1935 tot het "Ommer Strijkje"** Steen noemt de volgende namen van destijds in Ommen bekende personen.:

V.l.n.r.: D. Oppedijk, N. Oppedijk, F.J. Brinkman, J.A. van Hartingsveldt, H. de Levie, B.J. Jonink, J.G. van Holthoon, G.J. Beijer, H. Lokin, H. Luttekes, onbekend, H.J. van der Zee, onbekend, J. Luttekes, L. Veldhuis en N.H.G. Timmerman.

Opmerkelijk is, dat er tussen de strijkers ook blazers zitten. "Hoezo dan, Strijkje?, hier klopt iets niet!" Tijd voor een zoektocht naar een zo goed als vergeten deel van de Ommer historie.

Hoe het begon

In 1924 wordt het Ommer Strijkje in het leven geroepen, onduidelijk is door wie. Op zaterdag 15 november schrijft de Oprechte Ommer Courant *Het door het Strijkorkest van Balkbrug alhier gegeven strijkje heeft ten gevolge gehad, dat ook hier, met aanvankelijk 12 leden een Strijkorkest is opgericht, waarvan de dirigent de heer T. Hendriks.* Hendriks is onderwijzer aan de Openbare Lagere School op het Vrijthof.

Op 2 mei 1925 meldt dezelfde krant, dat er een bestuur voor het Strijkje is gevormd door de heren N. Timmerman voorzitter, C. van Andel secretaris, de penningmeester is N. Lever. Van Andel is Directeur van het plaatselijke Postkantoor en Lever is Ontvanger der Registratie en Domeinen in Ommen, over Timmerman is niets bekend.

Ommen kent vanaf 16 februari 1905 een Vereeniging ter bevordering van het Vreemdelingenverkeer en het bestuur timmert steeds met veel animo aan de weg. In de vergadering van juli 1925 wordt het idee geopperd om aan Crescendo en het Ommer Strijkje te vragen op Koninginnedag een openbaar optreden te verzorgen. Aan dit verzoek wordt gevolg gegeven.

Het eerste concert

Het eerste optreden van het Ommer Strijkje vindt plaats op 31 augustus, de verjaardag van Koningin Wilhelmina, het laat 's middags haar kunnen horen aan een volle zaal. Het spel is mooi en zuiver, het publiek is onder de indruk. De dirigent is de heer Th. Postma uit Balkbrug, waar hij leraar is aan het Rijksopvoedingsgesticht. Postma leidt ook het Geheelonthouders Kinderzangkoor van Ommerschans, dat naar aanleiding van de Blauwe Week op zaterdag 30 mei 1925 al een openluchtuitvoering in Ommen heeft gegeven.

Op 10 maart 1926 is er weer een uitvoering. De strijkers hebben er serieus aan gewerkt om een mooi repertoire onder de knie te krijgen. De dirigent beperkt zich niet alleen tot dirigeren, hij speelt mee in het ensemble. Dit is geen al te goede keuze, want de leiding van de dirigent komt daardoor niet altijd even goed uit de verf.

"Thuisblijvers hebben iets goeds gemist. De jonge dilettantenvereniging geeft blijk van ijverige studie en wekt verwachting voor de toekomst. Het uitnemende spel van den directeur de heer Th. Postma komt aan klankgehalte ten goede, maar door zijn voortdurend meespelen lijdt de stipte uitvoering. Vooral was dit merkbaar bij verandering van tempo en bij de overgangen tusschen verschillende deelen van één stuk. Het programma was wel wat eentonig. De uitvoering verliep vlot. Na de pauze werd er ook met meer zekerheid gespeeld. De beste nummers waren het pittige marschje Durch Gebirg und Tal en het hupsche Ein Küsschen" en "Het herhaald applaus na het slotnummer en het kalm blijven zitten van het publiek tot forceering van een toegift, demonstreerde hoe het gehoorde werd gewaardeerd" (Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant d.d. 13 maart 1926)

Het Strijkje speelt uit

Op 27 januari 1927 begeeft het Ommer Strijkje zich op weg naar Gramsbergen om daar voor de Afdeling van Volksonderwijs op te treden. Het repertoire, dat op schitterende wijze wordt uitgevoerd, bestaat zowaar uit twaalf nummers. Er is veel waardering, men hoopt *"dit dapper orkestje nog eens weer te horen, maar dan op een ruimer podium"*. Van An-
del, een van de musici, vertoont na het muzikale gedeelte lichtbeelden, die hij zelf maakt heeft in Nederland, België en Frankrijk. Het Strijkje kan tevreden terugzien op een geslaagde avond. Ruim een jaar later, op 15 mei 1928 overlijdt dirigent Postma op vierenveertigjarige leeftijd. Hoe nu verder ...

Een nieuwe dirigent

In 1928 wordt er in Ommen een nieuwe stationschef aangesteld, het is de heer Cornelis Mooijboer. Hij begint zijn werk hier op 1 september 1928 en zal veel gaan betekenen voor het culturele leven in Ommen b.v. als lid van de Oranje-Commissie. Mooijboer (1881) heeft al op jonge leeftijd vioolles en ontvangt in juli 1912 in de 1^e. vioolklas een getuigschrift met prijs. In de drieëntwintig jaar, die hij in Maas-tricht woont, is hij van grote betekenis voor het muziekleven. Bovendien blijkt hij goed te zijn in het organiseren o.a. van feestelijke bijeenkomsten en hij bouwt veel vriendschappen op. In augustus 1911 wordt in het gezin Mooijboer-Janssen een dochter geboren. Zij zal in Ommen haar steentje bijdragen met pianospel.

Mooijboer is binnen de kortste keren actief in het muziekleven, wordt dirigent van het Strijkje en van de pas opgerichte gemengde zangvereniging Ons Genoegen. Onder zijn leiding geeft het koor op 19 maart 1929 de eerste uitvoering. Medewerking wordt verleend door het Ommer Strijkje.

De voorzitter van koor en van het Strijkje, Nico Timmerman, roemt in zijn openingswoord de toewijding waarmee Mooijboer de repetities van het koor en het Strijkje leidt. Hij vraagt het publiek niet te hard te oordelen over het resultaat, het koor bestaat nog maar enkele maanden. Er wordt goed gezongen, waarbij de uitvoering van het lied Woudgedachten met een mooie solo van Suze Lameijer en Beethovens *De Vesper* opvallen. Daarna speelt het Strijkje.

KERSTUITVOERING

VAN DE

Gem. Zangver. „ONS GENOEGEN”

(Directeur de Heer C. MOOIJBOER)

met medewerking van het „OMMER STRIJKJE”

op MAANDAG 23 DECEMBER 1929, 's avonds 8 UUR,
in de zaal van Hotel „DE ZON”.

PROGRAMMA :

1. KERSTFANTASIE M. HANISCH, *Strijkje*
2. AVE VERUM CORPUS, W. A. MOZART, *Koor en Strijkje*
3. STILLE NACHT FR. GRUBER, *Koor*
4. GEBED BORTNIANSKI
5. MORGENSTIMMUNG . . GRIEG, *Strijkje*
6. ASSES TOD
7. DE HERDERTJES LAGEN BIJ NACHT, ZIJDERLAAN, *Koor*
8. KOMT ALLEN
9. CHANT SANS PAROLES, TSCHAIKOWSKIJ, *Strijkje*
10. NU ZIJT WELLEKOME ZIJDERLAAN, *Koor*
11. DAAR IS EEN KINDEKE GEBOREN, ZIJDERLAAN, "

PAUZE :

11. CAVETINE RAFF *Viool*
12. KERKARIA STADELLA *Solo*
13. CHANSON TRISTE . . TSCHAIKOWSKIJ, *Strijkje*
14. HET RUSSISCHE VESPERKOOR, BORTNIANSKI, *Koor*
15. HET KLOKJE VAN INNESFARE, Dr. A. J. A. PRANGE *Koor, Strijkje en declamatie.*

Men wordt verzocht tijdens de uitvoering der verschillende No.'s geen consumptie te bestellen

Op het programma staan o.a. de fraai vertolkte *Meditation* van Joh.S. Bach, het romantische *Blumenlied* van Gustav Lange en *Panis Angelicus* van César Franck, waarin de solo wordt vertolkt door voorzitter Timmerman. De werken worden mooi uitgevoerd dankzij het enthousiasme, waarmee Mooijboer de koorleden en de musici voortdurend weet te stimuleren.

Liefdadigheidsconcert in 1929

Enkele verenigingen werken mee aan een liefdadigheidsconcert dat wordt georganiseerd in mei 1929. Het doel is geld in te zamelen om voor kinderen uit Ommen uitzending naar een Kinderherstellingsoord of een Vakantiekolonie mogelijk te maken. De verenigingen die hieraan deelnemen zijn Excelsior o.l.v. J.A. van Hartingsveldt en Ons Genoegen o.l.v. Mooijboer. Mevrouw J. van Eerten-Nooter, zang en mej. G. Mooijboer, pianobegeleiding, dragen bij aan de geslaagde avond. Het Ommer Strijkje onder leiding van Mooijboer ontbreekt die avond niet, het talrijke publiek is enthousiast. In dit jaar vinden er nog enkele optredens plaats.

Op 23 december speelt het Strijkje een rol in de Kerstuitvoering van Ons Genoegen. Het wordt een succesvolle avond, hoogtepunt van de avond is de uitvoering van de cantate Het klokje van Innesfære van Dr. A.J.A. Prange. Bij de uitvoering van dit kerstspreekje met zang en declamatie wordt de begeleiding van koor en solisten verzorgd door het Ommer Strijkje.

De Ommer Symphonie ziet het daglicht

We zijn in het jaar 1930. Ons Genoegen geeft o.l.v. Mooijboer op 3 april een uitvoering. Het Strijkje speelt ook, het is nu echter uitgebreid met muzikanten die een blaasinstrument bespelen. Het zijn leden van de muziekvereniging Crescendo, t.w. Jan Jonink, Hein Lokin en de broers Hendrik en Jan Luttekens. Dit blijkt de nieuwe, vaste samenstelling te zijn. Het Ommer Strijkje is daarom omgedoopt in de Ommer Symphonie!

Als de V.V.V. op 21 april 1930 haar vijfentwintigjarig bestaan viert speelt de Ommer Symphonie onder leiding van Mooijboer na het officiële gedeelte. In de nieuwe bezetting is dan nog maar een korte tijd gerepeteerd. Aan de onbekende klank door de toegevoegde blaasinstrumenten moet het publiek eerst wel wennen, vooral bij de uitvoering van het door velen geliefde Blumenlied van Lange, toch wordt er van een goed resultaat gesproken. Het publiek, dat in grote getale aanwezig is, blijkt van de muziek te genieten en belooft de Symphonie met een warm applaus.

Er volgen verschillende optredens van de Ommer Symphonie, zoals in oktober 1930 bij het verlenen van medewerking aan de uitvoering van het koor Excelsior met het Ommer Kinderkoor o.l.v. J.A. van Hartingsveldt. *Abschied der Gladiatoren* van de Tsjechische marsencomponist Julius Fůčík valt bijzonder in de smaak.

Bij het feest ter gelegenheid van het veertigjarig ambtsjubileum van dokter C.J. Warnsinck op 1 november 1930 mag de Ommer Symphonie niet ontbreken. Er wordt in de feestelijk ingerichte zaal van Hotel De Zon gespeeld. Eind november 1930 is de Symphonie van de partij bij een voorlichtingsbijeenkomst over herstellingsoorden.

Het stokje wordt overgedragen

In oktober 1931 kondigt dirigent Mooijboer zijn vertrek uit Ommen aan omdat hij voorrang geeft aan zijn carrière en zal gaan verhuizen naar Harderwijk. Hij neemt daarom ook afscheid van de Ommer Symphonie, die begin november J.A. van Hartingsveldt in de vacature benoemt. Er volgen optredens met verschillende andere verenigingen.

In maart 1932 geeft het koor Ons Genoegen een uitvoering in de zaal van De Zon met medewerking van de Ommer Symphonie. Voorzitter Timmerman kan ex-dirigent Mooijboer en echtgenote verwelkomen bij het eerste optreden van het koor o.l.v. de nieuwe koördinant, de heer C.T. Exel. Woudgedachten wordt weer gezongen, nu met mooie solozang van mej. N. (Neel) Gerrits. De saxofoonsolo van Jan Jonink met pianobegeleiding wordt uitmuntend gespeeld. Zoals altijd is er ook nu lof voor de Ommer Symphonie, evenals voor de pianobegeleiding door mevrouw van Etten-Poel, pianolerares in Ommen.

Er vindt in 1932 een grote liefdadigheidsavond plaats om de kas van Het Groene Kruis te spekken en de Symphonie speelt. In februari 1933 viert Crescendo haar vijfentwintigjarig jubileum en korte tijd later is er een uitvoering van Excelsior, ook dan verleent De Symphonie medewerking. Samenwerking is er ook met een dubbelmannenkwartet uit Nijverdal.

JOUW printshop

digitaal drukwerk

Vrijthof 5c
7731 CN Ommen
Telefoon (0529) 45 13 51
www.jouwprintshop.nl

**GOUDSMIDS ATELIER
ZANDBERGEN**

Vrijthof 7 - 7731 CN Ommen - Telefoon: 0529 456 111
www.juwelier-zandbergen.nl

Huiskes OVENIER

Varsenerweg 14, 7731 PZ Ommen
Telefoon 06-21488936
email: info@huiskeshovenier.nl

Jaap Huiskes

OMMER AUTOMATEN

ZORGBOERDERIJ

BOERENGOLFBOERDERIJ.NL

't Schöttincksflier

Gerjande en Alex Buitenhuis-Veurink
Karshoekweg 1
7737 PP Stegeren
0529 45 72 70
gjdveurink@hetnet.nl
www.schottincksflier.com

Dè zorgboerderij voor dagbesteding voor (jong) volwassenen en ouderen

Voor professioneel autoschadeherstel

ABS | Huysmans
autoherstel Ommen

Strangeweg 20
7731 GW Ommen
Tel. (0529) 451146
info@abshuysmans.nl
www.abshuysmans.nl

gratis vervangend vervoer

4 jaar BOVAG garantie

ISO 14001/9001/
BOVAG gecertificeerd

stichting duurzaam repareren

DOUWE'S

DUMP

DUMP, OUTDOOR & MORE

STRANGEWEG 9, OMMEN

0529 451184

WWW.DOUWESDUMP.NL

Bandenservice Ommen B.V.

voor volledig technisch onderhoud

Bosch Car Service

Nieuwelandstraat 1
7731 TH Ommen
Tel. (0529) 45 37 84
www.bandenserviceommen.nl

GROTE EN KLEINE BEURTEN

**OOK VOOR
APK-KEURINGEN**

BRUNINK

Rijwielen | Bromfietsen

B.J. Brunink

Bermerstraat 1, 7731 CZ Ommen, Telefoon (0529) 45 14 70
(tegenover Postkantoor)

VAN DER MOST

Brood | Banket | Lunchroom | Chocolaterie
www.bakkerijvandermost.nl

SCHILDERSBEDRIJF

van Elburg
GLAS-VERF-BEHANGSPECIALIST

Van Elburg Ommen
Schurinkstraat 22a - 7731 GD Ommen
Tel. [0529] 45 24 41 - Fax [0529] 45 62 56

Cents
Autocentrum

Uw Renaultdealer voor het Vechtdal

Brink 58
7731 TG Ommen
Tel. 0529 46 99 00

www.cents.nl

Go! Weenink
makelaars JANSSEN

Je huis verdient het!
0529 45 11 21 | weeninkjansen.nl

slaapkenner
TOUWEN
ervaar het verschil

Een goed slaapadvies
begint bij Slaapkenner Touwen

Schurinkstraat 26A • 7731 GD Ommen
Telefoon (0529) 451716
Fax (0529) 456672
Partner van Vivante Touwen Be Home

E-mail: info@vivantetouwen.nl

Restaurant Pannenkoekenhuis
Zalencentrum en Catering

"De Nieuwe Brug"

Een Omme(n)tje waard!!

met speeltuin

Familie Loode

Lemelerweg 13

7731 PR Ommen

Tel (0529) 45 17 23

www.denieuwebrugommen.nl

GROEN

Patrijsstraat 3-5, 7731 ZL Ommen
Tel. (0529) 45 22 03
www.installatietechniek-groen.nl

- Sanitair
- Service en onderhoud
- Zonne-energie
- Warmtepompinstallaties
- Elektra
- Loodgieterswerk
- Centrale verwarming
- Dak- en gootwerk

Lennips groep
VASTGOED ONDERHOUD

schilderwerk totaal onderhoud uniplan 24-uur
glasservice schilderwerk 24-uur glasservice uni
totaal onderhoud 24-uur glasservice uniplan
schilderwerk totaal onderhoud 24-uur glass

- totaal onderhoud
- schilderwerk
- onderhoudsplan
- 24-uur glasservice

Vestiging Hardenberg Vestiging Ommen
T 0523 272051 T 0529 450313

www.lennips.nl

Rina Uulders
Uitvaartverzorging

Uitvaartverzorging met:

Liefde, Respect & Aandacht

*Wij staan 24/7 voor u klaar,
ongeacht waar en hoe u verzekerd bent*

06 50661632

www.uitvaartverzorgingrinauulders.nl

Het comfort van nu, het gevoel van toen
de kwaliteit van
de Lange Keukens

Eskampweg 4a, 7731 TA Ommen.
Tel. 0529 - 46 25 00
Fax: 0529 - 46 26 00
www.delangekeukens.nl

**de Lange
keukens**

Het lekkere leven

BERNA'S
HAIRFASHION

Markt 14 - 7731 DB Ommen
Telefoon 0529 45 63 94 - www.bernashairfashion.nl

Arjan van der Veen

hoveniersbedrijf

www.arjanvanderveen.nl
Woestendijk 2 • 7738 PL Witharen
T 0523 - 676116 • M 06 - 506 450 81

ontwerp
aanleg
onderhoud
vijvers
boomverzorging
renovatie
sierbestrating

Op 24 november 1934 is het feest. De Ommer Symphonie, eerder het Ommer Strijkje, viert haar tweede lustrum met een uitvoering in De Zon. Voorzitter Timmerman blikt terug op de historie, waarbij hij niet verhuult, dat er sprake is van moeilijkheden, welke dat zijn wordt niet genoemd. De werken worden o.l.v. dirigent Van Hartingsveldt goed uitgevoerd.

De zwanenzang van de Ommer Symphonie

Het is donderdag 24 januari 1935. Het dertigjarig bestaan van de V.V.V. en het dertigjarig jubileum van de heer G. de Levie als enthousiast bestuurslid gaan niet ongemerkt voorbij, maar krijgen geheel verdiend, ruimschoots aandacht. Crescendo brengt een sere-nade en de Ommer Symphonie laat zich ook niet onbetuigd en verleende haar medewer-king om deze avond in alle opzichten te doen slagen (Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant d.d. 26 jan. 1935).

Hierna wordt niets meer gevonden over de Ommer Symphonie. Waarschijnlijk heeft het allerlaatste optreden op 24 januari 1935 plaatsgevonden en werd foto nr. 24 - gelet op de kleding- tijdens dit optreden gemaakt, misschien de laatste uitvoering.

De tekst bij de foto uit 1935 blijkt niet te kloppen. Het Ommer Strijkje is **opgericht in 1924** en is **in 1930 gewijzigd in de Ommer Symphonie**.

Wie zijn toch die musici, die als amateurs voldoende niveau hebben om zich te kunnen laten horen in een vrij klein, goed klinkend ensemble en wie zijn de dirigenten die leiding geven aan het Strijkje en de Symphonie?

Het is een uitdaging om te onderzoeken hoe de vork in de steel zit, welnu ...

Douwe Oppedijk (1884) wordt in september 1916 benoemd tot leerkracht en vervolgens tot hoofd van de Openbare School op het Vrijthof. Hij woont in het voormalige stadhuis hoek Vrijthof - Kerkplein. Iedereen kent hem als Pa Oppedijk, die zich naast zijn werk als onderwijzer ook op andere terreinen inzet. Hij is b.v. bestuurslid / voorzitter van de V.V.V. en omstreeks 1923 dirigent van het koor Filomeele, dat enkele jaren later wordt opgeheven. Repetities van het Strijkje en de latere Symphonie worden enige tijd bij hem thuis gehouden.

Nol Oppedijk (1912) gaat, evenals zijn vader en zijn zuster, in het onderwijs. Hij slaagt in 1933 voor het Staats-examen acte L.O. Per 1 maart van dit jaar wordt hij aange-steld als tijdelijk hoofd aan de OLS in Kloosterhaar. Na o.a. werkzaam te zijn geweest aan de OLS in Gasselte staat hij vanaf januari 1939 voor de klas in 's-Gravenzande.

F.J. Brinkman (1898) is dierenarts. In 1931 komt hij naar Ommen en gaat in de Kruisstraat op het nummer A182 wonen. *Stad en Ambt Ommen zijn in die tijd "geletterd" volgens bijna het gehele alfabet. A was de binnenstad, Vilsteren had B, G stond b.v. voor Besthmen enz. Z hoorde bij Dalmsholte.* Enkele jaren later betreft Brinkman met zijn gezin het nieuwe huis, dat hij aan de Stationsweg heeft laten bouwen. Op de foto is hij de "toetsenist".

J.A. van Hartingsveldt (1882) is inspecteur van het lager onderwijs en komt in 1924 in Ommen wonen. Omstreeks 1925 laat hij een huis "in Zeesse" bouwen. Dit is het landelijk aandoende huis aan de Stationsweg, waar in het voorjaar een zee van bloeiende primula's de tuin tooit. Van Hartingsveldt neemt het initiatief tot het oprichten van een leesbibliotheek in Ommen. Samen met Oppedijk tilt hij dit van de grond. De bibliotheek blijkt in oktober 1925 over zo'n 400 exemplaren te beschikken. Op verzoek van Crescen-do geeft hij aan een tiental jongens muziekonderricht, opdat er een jeugdorkest kan wor-den samengesteld. Van Hartingsveldt neemt na het vertrek van Mooijboer in 1931 de lei-ding van het Strijkje op zich en is meerdere jaren dirigent van "zijn" koor Excelsior. Hij blijft in Ommen wonen en overlijdt in 1966.

Hartog de Levie is 10 juli 1901 geboren in Ommen en woont bij zijn ouders, die een slagerij in de Brugstraat hebben. Hij is een rustige jongen, die graag studeert en schaakt o.a. met zijn buurjongen Harm Oldeman. Beiden zijn lid van de Ommer Schaakclub. Hartog maakt zich verdienstelijk in het vereni-gingsleven o.a. als bestuurslid van de in 1921 opgerichte voetbalclub O.V.C. Hij is een van onze Joodse stadsgenoten, die een verschrikkelijk einde vonden in een con-centratiekamp. Hartog de Levie werd vermoord in Auschwitz, eind februari 1943.

Harm Oldeman (1897) Hij staat niet op de foto maar neemt gedurende enige tijd de pianopartij voor zijn rekening. Hij is horloge- uurwerkmaker en heeft een winkel in de Brugstraat. Vermeldenswaard is, dat de fa. Oldeman in 1958 het Predicaat Hofleverancier ontving.

*B.J. Jonink. Jan ziet het levenslicht op 7 juni 1904 in Ommen, waar hij later werkzaam zal zijn als klerk op het notariskantoor aan de Markt. Jonink blinkt uit door de vaardige wijze, waarop hij de pen hanteert zoals in de functie van secretaris van Crescendo. Hij dicht, schrijft teksten voor sketches en ook de woorden van het Ommer Lied *In Salland ligt een plekje grond, dat Ommen wordt genoemd ...**

J.P.G. van Holthoon is per 1 oktober 1930 benoemd als Directeur van het Postkantoor in Ommen, waar hij tot 1 februari 1935 werkzaam zal zijn.

G.J. Beijer Gé, (1899) is herenkapper. Hij oefent zijn beroep uit in de Voorbrug en woont daar met zijn echtgenote Mien, die dameskapster is en de kinderen Jan, Hans en Olga. De familie Beijer en de familie Lokin van Hotel de Zon zijn overburen van elkaar.

Hein Lokin (1904) is een muzikaal man, die piano en orgel speelt. Bovendien geeft hij leiding aan verschillende ad hoc orkesten o.a. aan de orkesten, die de muziek bij de grote Ommer Revues verzorgen en hij schrijft arrangementen. "Ome Hein" zoals hij wel wordt genoemd, is klarinettist bij Crescendo en o.a. secretaris van O.V.C.

Hendrik Luttekes (1889) heeft een smederij in de Brugstraat. In hetzelfde pand is zijn broer *Jan Luttekes* (1891) winkelier en fietsenmaker. Deze is een trouw lid van Crescendo en weet te boeien door de muzikale wijze waarop hij de tuba bespeelt. Hendrik, in Ommen bekend als smidje, is medeoprichter van Crescendo (1908) en een van de organisatoren van verschillende activiteiten, die in Ommen plaatsvinden.

J.H. van der Zee is een Fries en in 1875 geboren te Leeuwarden. Hij werkt bij "Het Spoor" en is van 1921 tot 1928 stationschef in Ommen. Hij toont zich betrokken bij de cultuur in Ommen. Na zijn pensionering is hij in Ommen blijven wonen.

L. Veldhuis - er is geen informatie gevonden.

Tot slot zien we *N.H.G. Timmerman*.

Informatie vinden over Nico Timmerman is niet zo eenvoudig. Bij het noemen van zijn naam weten verschillende Oll' Ommer te vertellen, dat hij de zoon is van boekhandelaar Lambertus Timmerman in de Brugstraat (pand OCO) Hier schuilt echter een addertje onder het gras! Nico uit de Brugstraat is in de dertiger jaren geboren en geen familie. De bedoelde Nico Timmerman is in 1901 te Amsterdam geboren. Hij is de tweede zoon van Gerrit Timmerman, commies ontvanger en van Aaltje Hurink, ze zijn respectievelijk in Ambt en Stad Ommen geboren. In 1908 vertrekt Nico met zijn ouders naar het Zuiden van het land. Vanaf 1923 woont hij in Ommen, waar hij werkzaam is als reiziger en als chauffeur bij de autobusonderneming D.A.B.O. van de fa. Hardon te Deventer.

Timmerman is muzikaal, speelt orgel, geeft orgelles en begeleidt af en toe ook bij kerkdiensten. Bovendien speelt hij viool, onder andere bij het Strijkje. Gedurende het ruim tienjarig bestaan van het Strijkje en de latere Symphonie is Timmerman lid, met een korte onderbreking in 1928, als hij in Beverwijk woont.

Teruggekomen in Ommen woont hij in de ouderlijke woning op het adres Kerkplein nr. 7. Enkele jaren na zijn in 1937 gesloten huwelijk vertrekt hij uit Ommen. Na in Meppel en Westerbork te hebben gewoond strijkt hij definitief in Kampen neer. Daar is hij in dienst van Defensie en betrokken bij het beheer over drie

"Cadi's", de kantines van de Van Heutszkazerne en de kazernes aan de Koornmarkt en de Vloeddijk. Zijn muzikale talent laat hij ook in Kampen niet onbenut en speelt bij het Kamper Symfonieorkest. Nico Timmerman is op 11 juli 1977 op zevenenzeventigjarige leeftijd in Kampen overleden.

Mooijboer keert in 1942 met zijn vrouw terug naar Ommen en woont hier tot aan zijn dood in 1946.

Tot slot

Het Ommer Strijkje en de Ommer Symphonie hebben zo'n tien jaar lang grote populariteit genoten dankzij de inzet van de musici, de dirigenten Postma, Mooijboer, Van Hartingsveldt, bestuursleden en van voorzitter Nico Timmerman.

Strijkje en Symphonie: een aanwinst voor de ontwikkeling van de muziekcultuur in Ommen, het zou een cultuurprijs waard zijn geweest.

Info:

De Oprechte Ommer Courant

Kent u ze nog ... de Ommenaren

Nieuwsblad voor Salland

Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant

Archief gemeente Ommen

De Regge

Sprankelende rivier eindigt in Ommen

door Ben Wösten

Ommen is gezegend met twee mooie rivieren die zich als zilveren linten een weg banen door het Overijsselse en Ommer landschap. Regge en Vecht, waterwegen die allebei bevaren werden voor aan- en afvoer van goederen. Dit gebeurde vooral door zogenaamde zompen. Dit waren schepen met een platte bodem vanwege de geringe diepte van beide rivieren.

Bovengenoemd vervoer van goederen over Vecht en Regge ligt al een kleine eeuw achter ons.

Andere vormen van vervoer, maar ook de toenemende industriële activiteiten, hebben deze vorm van vervoer achterhaald. Van de karakteristieke Overijsselse zompen zijn bijna alle exemplaren verloren gegaan. Zij werden wegens ouderdom of door verlies aan praktische inzetbaarheid en dus economische waarde uit de vaart genomen en belandden bij de sloper. In sommige plaatsen worden wel weer zompen gebouwd als toeristische trekpleister. Ook bij ons in Ommen is men daar mee bezig. Eeuwenlang werden de zompen in de plaats Enter gebouwd, de plaats die vroeger het monopolie op deze zompenbouw had.

In het Duitse Nordhorn is ooit nog wel een poging ondernomen dit monopolie te doorbreken. Het is de scheepbouwers aldaar niet gelukt de gecompliceerde bouwmethode na te bootsen. De productie van de zompen bereikte in de 18e eeuw haar hoogtepunt. Zo bestond de zogenaamde 'Reggevloot' in 1777 uit 260 schepen. Archeoloog Willem Bemboom uit Ommen schrijft dat de zompen artefacten zijn van een belangrijk maritiem verleden. Ze hebben daardoor een grote historische waarde. De voortstuwing van de zompen gebeurde via zeilen door windkracht.

Het gebruik van de Regge als scheepvaartweg dateert uit de jaren 1336/1339. Dit is op te maken uit oude rekeningen van de toenmalige Drost van Twente. Dat varen met die schepen van toen zal niet altijd plezierig zijn geweest want er stonden verschillende roofridderburchten langs de rivier. Bij voorbeeld het huis Ter Molen, het latere Schuilenburg in de buurt van Hellendoorn. En dan was er ook nog het slot 'Ter Laer' op de plek waar de Regge in de Vecht uitmondt. Deze beide burchten werden rond 1380 bestormd en ingenomen door de bisschop van Utrecht. Ze werden hierbij gesteund door de machtige Hanzesteden, die veel belang hadden bij ongestoorde verbindingen met het economisch achterland Twente. Ook tussen de Regge en de begraafplaats Laarmanshoek was een soort burcht, een zogenaamde kasteelmotte. Deze motteheuvels lagen aan handelsroutes of bij belangrijke kruispunten. Als locatie werd een verdedigbare plaats gekozen. Deze motteheuvel wordt gezien als een voorloper van het huidige 'Huize Het Laar'. Dit zogenaamde kasteel is eeuwen geleden verloren gegaan. Nu rest alleen nog de motteheuvel. Rond de motte lag meestal een gracht. Daaruit was de grond voor de heuvel gewonnen. Op de vlakke heuvelop stond een houten of stenen versterking vaak met een toren. De mottekastelen hadden veelal een defensieve

De kronkelende loop van de Regge, te beginnen in Schipbeek en oplossend in de Vecht, even ten westen van Ommen.

functie. Als er bijvoorbeeld vijandige troepen in de buurt waren, trok men zich op de verhoging terug.

In tegenstelling van de Vecht is de Regge geen lange rivier. Ze is slechts 50 kilometer lang en stroomt grotendeels door Overijssel en het Sallandse heuvellandschap. Deze rivier is opgedeeld in drie delen. Het hoogste stuk van de rivier noemt men de boven Regge, het middelste deel is de midden Regge en laatste deel dat in Ommen uitmondt in de Vecht noemt men de beneden Regge.

De oude brug over de Regge vlakbij restaurant 'Nieuwebrug'. Deze brug werd in de 2e wereldoorlog opgeblazen.

De beneden Regge stroomt langs Hellendoorn en verder grotendeels door het Ommer gebied. Het eindigt zoals gezegd bij de buurtschap Varsen en stroomt af in de Vecht. Gezamenlijk stromen ze als een verliefd stel verder naar Zwolle om daar in de buurtschap Genne te verdwijnen in het Zwarte Water. Vroeger maakten de kerkgangers uit de buurtschap Giethmen gebruik van het bruggetje over de Regge om zondags ter kerke te gaan in Ommen. Voordat dit bruggetje werd aangelegd maakten de bewoners uit Giethmen gebruik van een bootje. Het kerkbrugje dateert uit 1905.

Nu maken heel veel fietsende en wandelende toeristen en anderen gebruik van deze brug terwijl ze genieten van het mooie Reggedal. Vooral zomers is dit dal een prachtige omgeving met in de omliggende weilanden zijn vaak de zogenaamde Lakenvelder koeien te zien, die daar rustig liggen te herkauwen.

De Regge begint bij landgoed Westerflie in de omgeving van Diepenheim als een aftakking van de Schipbeek. Zij stroomt dan verder langs Goor, Enter, Rijssen, Nijverdal, Hellendoorn om zich te verliezen in de Vecht bij Ommen. Daar tussenin stroomt ze ook langs boerengehuchten met dromerige namen als Hulsen, Notter, Zuna, Elen en Rhaan. Bij Goor wordt de Regge met een 'onderleider' onder het Twentekanaal doorgeleid. Tot ongeveer 1400 was de Buurserbeek de bovenloop van de Regge. Wegens de handel over het water vanuit Twente en Westfalen heeft Deventer toentertijd de Schipbeek laten graven.

De Regge is een regenrivier en slingerde vroeger door een onherbergzaam woest gebied. Dit gebied bestond uit venen en moerassen met aan de randen van het dal met rivierduintjes.

Deze rivierduinen zijn ontstaan door de werking van water, wind en ijs en waren bepalend voor het stroomgebied van de Regge.

Door de wijze van scheepvaart is de loop van de Regge zeer vaak gewijzigd. In 1850 was de rivier de Regge nog een wilde meanderende stroom, die in de winter buiten zijn oevers trad en soms droog stond en soms breed was. Dat betekende voor de schippers de nodige hoofdbreken. Bij een te lage waterstand, noodzaakte het de schippers soms tot het zogenaamde 'dammen'. De schippers wierpen dan dammen op om voldoende diepgang te krijgen, om door te kunnen varen tot bij die opgeworpen dammen. De dammen werden dan doorgestoken en de boten konden weer verder met de stroom meedrijven tot ze weer vastliepen. Dit dammen werd op een gegeven moment verboden wegens de nadelige gevolgen voor de bevaarbaarheid. In het jaar 1894 wordt er een begin gemaakt met de kanalisatie van de Regge. Tussen Nijverdal en Hancate werden 21 bochten afgesneden. De lengte van de Regge werd hierdoor met 20 procent verkort. Enige tijd later vindt er nog een tweede kanalisatie plaats. Deze kanalisaties van zowel de Regge en ook van de Vecht, betekende een hele verbetering voor de scheepvaart. Maar niet lang na die kanalisatie werden de landwegen verhard en werd het goederenvervoer met de komst van gemotoriseerd verkeer overgenomen van de riviervaart.

Giethemer Kerkbrugje in de winter

De Regge heeft in Ommen vooral grote bekendheid gekregen door onder ander de aanleg van oeververbindingen. Bijvoorbeeld de twee bruggen bij restaurant 'De Nieuwe Brug' en de Laarbrug bij paardenmanege Laarbrug. Vervolgens het bekende kerkbruggetje in Giethmen en de brug bij Hancate. Ook het prachtige panorama bij de "Steile Oever" op het landgoed Eerde kan niet onvermeld blijven. Kasteel Eerde is vanaf de Regge ook mooi te zien.

De Regge stroomt als vanouds door twee vroegere marken Besthmen en Giethmen. Eeuwenlang was het platteland in ons land ingedeeld in zogenaamde marken.

Een beetje vergelijkbaar met gemeenten met eigen regels, wetgeving en rechtspraak.

Soms kregen de marken het weleens met elkaar aan de stok, bijvoorbeeld als er weer eens een paar schapen naar een buurtmarke waren overgestoken omdat daar het gras of de heide malser was dan in hun eigen gebied. In dit geval dus tussen de marken Besthmen en Giethmen.

Daarover schreef iemand: 'Als er een schaap over de Regge is...'

Schapen uit Giethmen kwamen door de Regge naar Besthmen, om zich daar te goed te doen aan het voedsel. Schapen zorgden veel vaker voor problemen. Zo werd, toen de markeweide van Besthmen in 1685 helemaal was kaalgevreten door de schapen, besloten dat men twee jaar lang slechts één schaap mocht houden. Uiteraard hield niet iedereen zich hieraan en was dit voor sommige boeren juist reden om hun schapenkudde uit te breiden.

Deze 'Nije brugge' verkreeg van de Bisschop Utrecht tolvrijheid in 1391. De plaats heeft vooral een plek in de geschiedenisboeken gekregen omdat hier vele vergaderingen zijn gehouden door het Ridderschap van Steden van Overijssel. Het toenmalige provinciale bestuur vergaderde daar, omdat reizen destijds veel langer duurde en de 'Nije brugge' gunstig lag voor afgevaardigden uit Twente, Salland en 't Land van Vollenhoven en bovendien goede 'cost en dranck' verschaft. Belangrijke besprekingen zoals over de besluiten van de Rijksdag van Worms of het zweren van trouw aan Philips II in 1556 zijn hier gehouden. Ook heeft er een beraadslaging plaatsgevonden om een ruzie te beslechten tussen Zwolle en Kampen. Toen de Zwollenaren daar lucht van kregen omsingelde men de Nije brugge en namen drie edelen mee als gevangenen naar Zwolle. Ze kwamen zelfs de volgende dag terug om Huize 't Zuthem en Eerde te plunderen. Toen was het oorlog in Overijssel! Nu is het een vredig plekje langs de Regge waar kanovaarders gebruik maken van een kleine uitstap plaats en fietsers veelvuldig stoppen voor speeltuin en restaurant.

De Nieuwe Brug in vroeger jaren.

Klaas Petter uit Emsland

boer, raadslid en wethouder

door Mannes Schoppink

Op 1 mei 1961 – ik was bijna vier – verhuisden mijn ouders met hun jonge gezin van Marle (gemeente Hellendoorn) naar Emsland in de gemeente Ommen. We kwamen te wonen aan de Wethouder Petterweg 11. Wethouder Petter, wie was dat eigenlijk? Het gaat hierbij om Klaas Petter (1870-1946), een van de eerste bewoners van de weg in het Emsland die per 1 juli 1959 'Wethouder Petterweg' werd genoemd. Op 20 januari 2021 is het 75 jaar geleden dat hij overleed. Maar er valt natuurlijk veel meer over hem te vertellen!

Jeugdjaren

Klaas Petter werd op 26 september 1870 geboren aan de Zuideindigerslag in Rouveen, gemeente Staphorst. Hij was de jongste zoon van Hendrik Petter (1823-1899) en Grietje Haasjes (1830-1874). Voor zijn huwelijk met Grietje op 14 december 1860 was Hendrik al eerder getrouwd geweest met Femmigje van der Horst (1825-1855) en Hendrikje Korterink (1831-1857). Het eerste huwelijk duurde tien jaar, het tweede net iets meer dan een half jaar. Hendrik bleef beide keren als weduwnaar achter. Uit het eerste huwelijk van Hendrik werd één dochter geboren, uit het derde twee zoons en twee dochters. Daarnaast waren er twee levenloos geboren kinderen, één uit het eerste en één uit het derde huwelijk. Het beroep van vader Hendrik was landbouwer, maar dat was bijna iedereen in die tijd. De familie Petter woonde al vele generaties in Rouveen. Het zou wel de laatste generatie zijn, want alle kinderen gingen na hun huwelijk elders wonen.

Klaas Petter trouwde op 28 april 1894 met de eveneens uit Rouveen afkomstige Jantje Bekendam (1869-1947). Klaas' zus Femmigje (1866-1934) was reeds getrouwd met Jan Bekendam (1861-1938), een broer van Jantje. Klaas en Jantje hadden elkaar daardoor vast en zeker eerder ontmoet! Klaas werd arbeider in Lutten aan de Dedemsvaart (gemeente Ambt-Hardenberg). Hier werd ook oudste dochter Grietje (1895-1971) geboren. Het jonge gezin woonde er maar kort en verhuisde na een jaar naar Balkbrug, waar Klaas landbouwer

Klaas Petter (staand, tweede van links) als gemeenteraadslid in Avereest, 1910.

werd. Het gezin breidde zich snel uit met Klaas jr. (1896-1974), Hendrikje (1899-1980), Hendrik (1901-1970), Marrigje (1904-1988), Klaasje (1910-1999) en Jantje (1912-2002). De kinderen van het gereformeerde gezin gingen naar de christelijke school ter plaatse, die toen nog was gevestigd aan de Zwolseweg. In die tijd zette Klaas ook zijn eerste stappen op het politieke pad. Van 24 november 1908 tot 11 maart 1913 was hij raadslid in de gemeente Avereest. Kranten uit die tijd hebben het vooral over (achter)namen, zonder een directe verwijzing naar een bepaalde politieke partij. Klaas beklaagde zich tijdens de raadsvergaderingen onder meer over de erbarmelijke toestand van de zandwegen in Balkbrug.

Verhuizing

In 1915 verhuisden Klaas, Jantje en hun kinderen naar het Emsland in de gemeente Stad-Ommen. Stad-Ommen bestond uit de stadskern Ommen en een rechthoekige strook daarboven, waartoe onder meer Emsland en Witharen behoorden. Deze laatste twee 'gehuchten' werden ook nog wel 'Ommerveld' genoemd. Tot Ambt-Ommen behoorden het gedeelte Ommen ten zuiden van de Vecht en buurtschappen als Beerze, Junne, Leme-

le, Vilsteren, Vinkenbuurt, Varsen en Arriën. Stad- en Ambt-Ommen bleven afzonderlijk tot 1923 bestaan.

Klaas Petter (zittend, vierde van links) als voorzitter van de Coöperatieve Landbouwers Aan- en Verkoopvereniging Ommen en Omstreken bij de viering van het 25-jarig bestaan in 1934.

Klaas en Jantje Petter kochten de boerderij vlak bij de doorgaande weg van Ommen naar Balkbrug (Emsland U18) van de Groningse familie D. Kamminga. Bij de boerderij, die was gebouwd in 1911, was er sprake van een 'Friese' stal. Hierbij stonden de koeien met hun kop aan de buitenmuurzijde en met hun kont naar de binnenkant. Er stonden telkens twee koeien naast elkaar in vakken die waren gescheiden door houten schotten. Het looppad liep achter de koeien langs. De grup lag tussen het looppad en het achterwerk van de koeien.

Al gauw wilde Klaas echter meer dan alleen de boerderij.

Op de jaarvergadering van het Onderling Veefonds van april 1916 werd hij samen met Hendrik Jan Schuttert benoemd tot keurmeester van Witharen en het Ommerkanaal. In 1919 werd Klaas vervolgens voorzitter van de 'Landbouwvereniging Ommen en Omstreken', later ook wel 'Coöperatieve Landbouwers Aan- en Verkoopvereniging Ommen en Omstreken' genoemd. Hij zou deze functie blijven vervullen tot zijn dood in 1946, om daarna opgevolgd te worden door Jan Visscher uit Stegerveld.

Raadslid en wethouder

In 1917 werd Klaas raadslid voor de Anti-Revolutionaire Partij (AR of ARP) in Stad-Ommen. Bij een tussentijdse verkiezing kreeg hij 146 stemmen, waarmee hij de latere minister en VVD-politicus mr. Pieter Jacobus Oud (1886-1968) van de Vrijzinnig Democratische Bond ruim voor bleef (116 stemmen).

De meeste Ommenaren waren destijds hervormd of gereformeerd. Hun politieke partijen waren dan ook decennia lang de grootste in Ommen. De (grotendeels) gereformeerde ARP was tussen de beide Wereldoorlogen de grootste partij in Ommen. Dat kwam mede doordat hervormden wat meer keus hadden. De CHU had landelijke lijntjes, de meer plaatselijke HGS (Hervormd Gereformeerde Staatspartij) had eveneens een flinke aanhang. Een belangrijk verschil was dat de HGS tegen bijzondere scholen was en stond voor hervormd onderwijs op alle openbare scholen. De hervormde predikant ds. Gerhardus Albertus Bruins (1880-1970) was een voorstander van de HGS, waaruit de aantrekkingskracht van deze partij (deels) kan worden verklaard.

Bij de raadsverkiezingen van 1919 in Stad-Ommen werden kerk en partij echter nog direct aan elkaar gekoppeld.

De lijst 'behoorende tot de partij van de Herv. Kerk' behaalde 169 stemmen, waarvan 97 voor lijsttrekker Gerrit Paarhuis. De lijst 'behoorende tot de partij van de Geref. Kerk' behaalde er 134, waarvan 110 op lijsttrekker Klaas Petter. De SDAP trok 67 stemmen, waarvan 62 op lijsttrekker Alle Jan Pijlman. De 'afzonderlijke lijst' met als enige kandidaat Jacob Hendrik van der Bent was goed voor 36 stemmen. Van der Bent was christelijk-gereformeerd. De 'Rooms-Katholieke' lijst ten slotte had er 22,

De laatste raad van de gemeente Stad-Ommen in 1923. Staand, v.l.n.r.: E.J. Stoeten (secretaris), G. Wicherson, A.J. Pijlman, H. Munneke, J.H. van der Bent en J. Hurink. Zittend: K. Petter (wethouder), C.E.W. Nering Bôgel (burgemeester) en G. Paarhuis (wethouder).

waarvan 21 voor lijsttrekker Gerhardus Sprik. Tot raadsleden werden uiteindelijk verkozen Gerrit Paarhuis (herv.), Bernardus Johannes Grootenhuis Rzn. (herv.), Klaas Petter (geref.), Gerrit Wicherson (geref.), Hendrik Munneke (geref.), Alle Jan Pijlman (SDAP) en Jacob Hendrik van der Bent (afzonderlijke lijst).

In 1919 werd Klaas Petter naast raadslid voor het eerst gekozen tot wethouder. De andere wethouder was Gerrit Paarhuis (1861-1956), die deze functie al sinds 1899 bekleedde in Stad-Ommen. De heren kregen een 'jaarwedde' van fl. 200,-.

In 1923 werden Stad- en Ambt-Ommen samengevoegd. In de nieuwgevormde gemeente Ommen werd Klaas Petter opnieuw gekozen tot wethouder. Dat ging echter niet zonder slag of stoot. De raadsleden dienden uit hun midden twee wethouders te kiezen. Gerrit Paarhuis werd als eerste gekozen. Er was evenwel nog een tweede wethouder nodig, waarvoor ook Berend Jan Immink (1862-1957) uit Lemele en Marten Kortman (1868-1957) uit Beerze beschikbaar waren. Er moesten liefst drie stemrondes aan te pas komen, voordat onze man uit Emsland Immink met één stem verschil voorbleef en zodoende zijn wethouderschap mocht continueren.

Van 1927 is de gehele verkiezingsuitslag bewaard gebleven: 1. ARP (met lijsttrekker Klaas Petter) 995 stemmen (30,66 %; vier zetels), 2. HGS (met lijsttrekker Gerrit Paarhuis) 737 stemmen (22,71 %; drie zetels), 3. CHU (met lijsttrekker Berend Jan Immink) 632 stemmen (19,48 %; drie zetels), 4. RKSP (Rooms-Katholieke Staatspartij met lijsttrekker Johannes Jutten) 293 stemmen (9,03 %; één zetel), 5. VDB (Vrijzinnig Democratische Bond met lijsttrekker Philip Dirk baron van Pallandt) 277 stemmen (8,54 %; één zetel), 6. Lijst Rovers (met lijsttrekker Frederik Albert Rovers) 224 stemmen (6,90 %; één zetel) en 7. SDAP (Sociaal-Democratische Arbeiders Partij met lijsttrekker Berend Frijlink) 87 stemmen (2,68 %; geen zetel).

Ook in 1931 en 1935 bleef ARP de grootste partij in Ommen (resp. 993 stemmen, 25,17 % en 874 stemmen, 26,81 %). In 1939 nam de CHU het stokje voor het eerst over. Opvallend was dat in 1931 en 1935 de eveneens gereformeerde Hendrik Batterink (1868-1936) voor 'concurrentie' zorgde door bij de verkiezingen met een eigen lijst te komen. Klaas Petter en Hendrik Batterink kwamen elkaar niet alleen in de politiek tegen, maar waarschijnlijk ook op verjaardagen. Klaas' zoon Klaas jr. was getrouwd met Hendriks dochter Berendina Hermima (Berendine, 1899-1983). Zouden Klaas en Hendrik op een van die verjaardagen mogelijk woorden of zelfs ruzie hebben gehad? Feit is dat Hendrik in Ambt-Ommen al raadslid was voor de ARP en dat tussen 1923 en 1931 onder Klaas Petter ook nog was geweest. In 1931 en 1935 probeerde hij het op eigen kracht, maar hij behaalde toen te weinig stemmen voor een zetel (resp. 177 en 144 stemmen). Een jaar na laatstgenoemde verkiezingen overleed Hendrik, die ook nog voorzitter was van de Coöperatieve Zuivelfabriek te Ommen, op 68-jarige leeftijd in het ziekenhuis te Zwolle. Hij was 33 jaar weduwnaar geweest van Hendrikje Bonte, die in 1903 op 40-jarige leeftijd overleed en Hendrik achterliet met twee jonge kinderen.

Kinderen wethouder

Klaas Petter jr. en Berendine trouwden in juli 1923 en gingen aanvankelijk wonen aan de Bergweg nabij de spoorlijn (waar later de familie Bakker woonde), niet ver de vader van de bruid in Besthmen, Ambt-Ommen. Zoon Klaas (de derde generatie Klaas Petter!) werd in oktober van hetzelfde jaar geboren. Voorafgaand aan het huwelijk zullen Klaas en zijn aanstaande vrouw hierover vast en zeker vermanend zijn aangesproken door de (gereformeerde) kerkenraad.

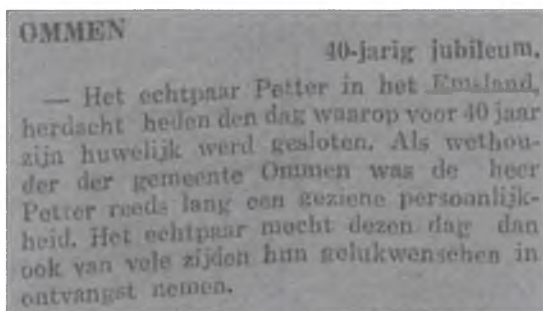
In de 19e eeuw was 'moeten trouwen' redelijk geaccepteerd, in de vorige eeuw werd er in kerkelijke kring wat zwaarder getild aan de 'zonde tegen het zevende gebod' en moesten de aanstaande echtelieden eerst berouw tonen door schuldbelijdenis af te leggen ten overstaan van de kerkenraad. Enige jaren later zat Klaas jr. zelf in de kerkenraad. Bij de opening van de nieuwe Gereformeerde kerk aan de Bouwstraat in 1933 maakte hij er deel van uit,

Klaas en Jantje Petter-Bekendam bij de viering van hun 45-jarig huwelijk in 1939. Staand de kinderen, van links naar rechts: Jantje, Marrijke, Grietje, Klaas jr., Hendrikje, Klaasje en Hendrik.

blijkt uit een foto die bij die gelegenheid werd gemaakt ('Kent u ze nog... de Omme-naren', 1972).

Klaas jr. nam in 1930 de boerderij in Emsland over van zijn vader. Klaas sr. verhuisde met zijn vrouw Jantje naar de overkant van de weg, waar zijn schoonzoon Gerrit de Lange (1901-1993) een huis voor hem bouwde. Gerrit ('Gait') was van beroep aannemer/timmerman en getrouwd met Klaas' dochter Marrigje. Het huis kreeg de aanduiding 'Emsland U18a'. Het gezin van Klaas jr. en Berendine was in Besthmen al uitgebreid met dochter Hendrikje (Hennie, 1925-2000), waarna in Emsland Hendrik (1930-2010) en Jan (1933-2004) nog werden geboren. Ook de meeste andere kinderen van Klaas sr. en Jantje trouwden in de vooroorlogse jaren. Alleen dochter Hendrikje bleef ongehuwd.

1934

Wethouder in de krant

Door zijn verhuizing kon Klaas Petter zich helemaal richten op zijn wethouderschap. In totaal was hij dat een kleine 23 jaar, tot het moment dat de Duitsers eind augustus 1941 de gemeenteraden ophieven en ook de wethouders naar huis stuurden. K. Petter (zo stond hij bekend) hield zich gedurende die tijd vooral bezig met zaken als de aanleg van wegen, elektriciteit en (nuts)voorzieningen. Hij kwam duidelijk voor zijn mening uit en liet zich de kaas niet van het brood eten. In de archieven van de Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant zijn de verslagen bewaard gebleven van de in Stad-Ommen en later in de gemeente Ommen gehouden raadsvergaderingen.

Zo lezen we dat Stad-Ommen en Ambt-Ommen in juli 1919 onenigheid kregen over de Vechtbrug. Ambt-Ommen wenste niet aan het onderhoud van de brug bij te dragen. Wethouder Petter stelde eerder voor het 'bruggeld' af te schaffen, maar kwam daar nu van terug. Dan moest Ambt-Ommen maar op een andere manier betalen! Stad-Ommen toonde wel haar goede wil door de Voorbrug voor fl. 500,- op te knappen.

In september 1920 kwam 'straatverlichting' aan de orde. Niet de raad, maar de 'ingezetenen' zouden dit hebben 'doorgedreven'. Inwoners van het buitengebied van Stad-Ommen profiteerden onvoldoende van de belasting die zij ervoor betaalden. "Als buiten-raadsleden zijn wij zeer goedertieren", reageerde wethouder Petter. "Doch ingezetenen zullen zelf ook moeten bijdragen aan aansluitingen, alleen op deze wijze kan verbetering worden aangebracht." (7 september 1920).

In 1926 wond wethouder Petter zich op over 'de bandeloosheid op de Eiermarkt'. "De kooplieden laten de boeren maar wachten tot het hun schikt een bod te doen. Het gevolg is dat de leveranciers de eieren naar den winkelier brengen ten nadeele van de markt." De gehele raad was het met Petter eens een nieuwe verordening op te stellen. Alleen de heer Batterink (!) stemde tegen (19 juli 1926).

Raadslid Kortman sprak er in september 1929 zijn 'leedwezen' over uit dat de palen langs het rijwielpad van Beerze naar de Beerzerhaar waren weggehaald en overgebracht naar Junne. Volgens de burgemeester hadden de bewoners van Beerze dit aan zichzelf te wijten, zij hadden hun pad immers verwaarloosd. Wethouder Petter meende dat het overlopende vee de oorzaak was van de kapotgetrapte palen. De burgemeester deed vervolgens de toezegging dat er nieuwe palen zouden komen, als de 'belanghebbenden' zelf het fietspad weer 'in goeden staat' brachten.

Het bestuur van de christelijke school in Lemele bedacht in 1930 het 1000 m² grote speel-terrein op een andere wijze te verharderen dan met tegels. De kosten werden geraamd op fl. 1.150,-. "Een onmogelijke eisch", aldus raadslid Rovers. De burgemeester was het daarmee eens. In 'den tegenwoordigen tijd van malaise' noemde hij het zelfs een 'misdadige verkwisting'. Wethouder Petter had een van de leden van het schoolbestuur gesproken. Die schaamde zich voor het verzoek, maar moest zich bij het besluit van de meerderheid neerleggen. Een van de raadsleden vroeg wie de drijfveer was, de dominee of het hoofd der school. Algemeen was de vergadering van mening 'dezen onbehoorlijke eisch' niet in te willigen (1 november 1930).

Onder voorzitterschap van wethouder Petter besloot het Crisiscomité B ('steunverleening aan werklozen') grote gezinnen voorrang te geven bij het verstrekken van noodhulp. In totaal kwamen er 93 aanvragen binnen en was er fl. 700,- beschikbaar (13 oktober 1937). Dit was een onderwerp waarover in de jaren '30 al vaker discussie was geweest, zoals in juni 1934. Wethouder Petter en burgemeester Nering Bögel lagen in de bewuste vergadering (en niet alleen toen) in de clinch met het raadslid Hilbert Moerman (1894-1964) van de SDAP. Zo beweerde Moerman dat kinderen van werklozen regelmatig geen deken zou-

den hebben. “Een grove onwaarheid”, volgens wethouder Petter. Het SDAP-raadslid vond weliswaar niet dat ‘waar hij een hart had, B & W een steen zouden hebben zitten’, veel scheelde het niet. Hadden de heren wel door wat het was om met een loon van acht gulden per week rond te komen? Moerman vond ‘het gebed om recht en billijkheid’ bij aanvang van een vergadering dan ook ‘een bespotting’. “Spreker achtte het meer dan dun dat de armen de begroting sluitende moeten maken.” (16 juni 1934).

Bij speciale gelegenheden mocht wethouder Petter nogal eens het woord voeren. Zo deed hij dat bij de heropening van het gemeentehuis op dinsdag 12 oktober 1926, samen met burgemeester Nering Bögel, oud-burgemeester Baron Bentinck en zijn collega-wethouder Paarhuis. De verbouwing had fl. 12.600,- gekost. Als locoburgemeester (hiervoor was hij in september 1935 benoemd) mocht Klaas Petter vrijdag 31 januari 1936 de 83-jarige heer Hendrikus Siero (1853-1951) de zilveren medaille verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau aanbieden. Siero was reeds 75 jaar lid van het R.K. Kerkzangkoor en 40 jaar bestuurslid van het R.K. Armbestuur. Hij kreeg ook nog een pauselijke onderscheiding, maar die hoefde de gereformeerde wethouder hem uiteraard niet uit te reiken...

Op donderdag 7 januari 1937 trouwden prinses Juliana en prins Bernhard. Ook in Ommen werd dit groots gevierd. Om 07.00 uur blies een hoornblazer reeds de reveille vanaf de toren van het gemeentehuis. Om 08.00 uur werden de klokken voor een half uur geluid en om 09.00 uur maakten de beide plaatselijke muziekverenigingen een rondgang. Daarna was het de bedoeling dat iedereen naar huis ging om op de radio niets van de huwelijks-voltrekking te hoeven missen. Bij afwezigheid van de burgemeester nam wethouder Petter 's middags het defilé op het Marktplaatsje af. Klein smetje op de feestvreugde was dat de vele uitgestoken vlaggen voor korte tijd kortsluiting in de bovengrondse lichtleiding veroorzaakten.

Oorlogsjaren

In de eerste oorlogsjaren werd wethouder Petter nog slechts sporadisch genoemd in de verslagen van de regionale krant. Op 5 mei 1941 feliciteerde hij Cornelis Edzard Warmold Nering Bögel (1887-1964) namens de raad bij zijn herbenoeming tot burgemeester.

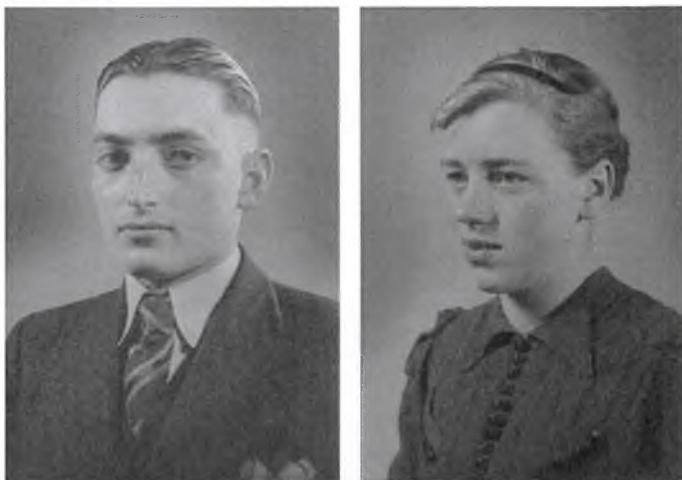
“Spreker is verheugd over deze herbenoeming, juist nu in deze tijden, nu alles wankelt en op losse schroeven staat. Het is in het belang van de raad, de gemeente en hare ingezetenen, dat de burgermeester aan het hoofd der gemeente blijft staan”, waren enige van Petters woorden tijdens de raadsvergadering. Korte tijd later vierde de burgemeester zijn 25-jarig ambtsjubileum. Ook nu was er een feestelijke bijeenkomst, waarbij er een foto werd gemaakt van het voltallige gemeentepersoneel. Op 27 januari 1941 hieven de Duitsers alle gemeenteraden in Nederland op, ook die in Ommen. Alleen de burgemeester bleef nog min of meer in functie. Op privéterrein maakte Petter nog mee dat in november 1942 zijn jongste dochter Jantje trouwde met kapper Jan Smink (1916-2002) uit Nieuwleusen.

Op het laatst van de oorlog beleefde de familie Petter een intens verdrietige gebeurtenis. De jongste Klaas Petter (21), de kleinzoon van de wethouder, was ondergedoken om te ontkomen aan tewerkstelling in Duitsland. Hij was verloofd met Jennie Dunnwind (eveneens 21) van het latere Ommerkanaal-Oost 15. De omgeving was onbetrouwbaar, links en rechts woonden NSB'ers. Klaas bracht zijn vriendin op de avond van zondag 3 december 1944 daarom niet via de Haarmeijersbrug (genoemd naar brugwachter Harm Hendrik Haarmeijer, 1831-1913) naar de andere kant van het Ommerkanaal, maar met een klein roeibootje. Door de hevige storm sloeg het bootje om en kwamen Klaas en Jennie in het ijskoude water terecht. De twee schreeuwden nog wel om hulp, maar die kwam te laat. Beiden verdronken. Jennie werd al snel gevonden, Klaas een paar honderd meter verderop. De begrafenis op vrijdag 8 december was in alle opzichten een droeve plicht voor de familie en verdere nabestaanden. Uit het Emsland en het Ommerkanaal vertrokken twee begrafenisstoeten met paard en wagen richting begraafplaats aan de Hardenbergerweg. Bij de brug over het kanaal kwamen de beide groepen elkaar tegen. De twee verloofden werden naast elkaar begraven en kregen later ook een gezamenlijke grafsteen. Dat klinkt misschien heel logisch, maar mag toch ook wel heel bijzonder worden genoemd. Waar liggen immers op de rest van de begraafplaats

Drie generaties Klaas Petter in 1939. Links kleinzoon Klaas (1923-1944), in het midden wethouder Klaas Petter (1870-1946) en rechts zoon Klaas (1896-1974).

twee verloofden naast elkaar? “Hier rusten onze lieve kinderen”, zetten de ouders op de steen. Overigens was de moeder van Jennie, Hendrikje Dunnwind-Uulders, twee jaar eerder op 45-jarige leeftijd reeds overleden.

— Verloofden verdronken. Te Ommen wilde de 21-jarige Kl. Petter zijn verloofde, de 21-jarige mej. J. Dunnwind, met een roeibootje het Ommerkanaal overzetten. Door den hevigen storm is het bootje waarschijnlijk omgeslagen en zijn beiden verdronken.

Klaas Petter en zijn verloofde Jennie Dunnwind, die op 3 december 1944 in het Ommerkanaal verdronken.

Overlijden

Eind 1945 werden de gemeenteraden in ere hersteld. Gerrit Jan Seinen (1902-1989) werd op 6 december 1945 namens de ARP in Ommen gekozen tot wethouder. Hij was daarmee officieel de opvolger van Klaas Petter. Seinen was al vanaf 1935 fractievoorzitter van de ARP. De andere wethouder was Albert Jan Immink (1903-1970) van de CHU.

De ‘oude’ Klaas Petter overleed zondag 20 januari 1946, ruim 75 jaar oud. Uit de tekst op de rouwkaart kan worden opgemaakt dat hij een vrome, gelovige man was: “Heden is op de aardsche rustdag, welke hem zoo lief was...” De zondag was voor hem altijd een rustdag geweest. Als hij op zondag niet naar de kerk kon, ging hij die week op dinsdag ook niet naar de markt...

Op maandag 10 februari 1947 overleed Klaas’ weduwe Jantje Bekendam. Wie de rouwkaarten van Klaas en Jantje bestudeert, ontdekt één verschil: intussen was er ook een achterkleinkind geboren, Klaasje Jennie Kollen, de eerste vertegenwoordiger van de volgende generatie. Klaasje (1946) was de oudste dochter van Geert Kollen (1920-2005) en Hennie Kollen-Petter (1925-2000) en genoemd naar haar zo tragisch om het leven gekomen oom Klaas en tante Jennie.

Het huis van Klaas en Jantje werd voortaan bewoond door hun jongste dochter Jantje Petter, die was getrouwd met Jan Smink. Jan had jarenlang een kapperszaak in Balkbrug. In 1955 verkochten de Sminks het huis aan het pas getrouwde paar Harm Jan Bremmer (1929-1997) en Gé Bremmer-de Lange (1932). Een jaar later werd de zandweg in het Emsland verhard. Weer drie jaar later, op 1 juli 1959, kreeg de weg een eigen naam: ‘Wethouder Petterweg’. Op 1 mei 1961 kwamen wij met onze familie aan deze weg te wonen. Mijn eerste herinnering is dat we met een verhuisauto vanaf de Balkerweg de Wethouder Petterweg op kwamen rijden.

Bronnen:

Centraal Bureau voor Genealogie te Den Haag.

Genealogie Noord Oost Overijssel.

Archief Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant.

‘50 jaar Coöperatieve Landbouwers Aan- en Verkoopvereniging Ommen en Omstreken’, 1959.

‘Ommen in oude ansichten’, G. Steen, Europese Bibliotheek, 1970.

‘Kent u ze nog... de Ommenaren’, G. Steen, Europese Bibliotheek, 1972.

‘Avereest en de Avereesters’, Europese Bibliotheek, 1979.

‘Ommen onder Kroon en Kruis’, W. Stappenbelt, 1995.

‘Ommen op de drempel van de moderne tijd’, Ingrid Wormgoor. IJsselacademie, 1998.

De Darde Klokke, februari 2015, nummer 174.

Met speciale dank aan:

Klaas Kollen (achterkleinzoon van wethouder Petter en raadslid Batterink), Bertus Dunnwind en Harry Woertink uit Ommen en de familie Kusters-Smink uit Nieuwleusen.

De kortste weg vanaf de Vecht naar de binnenstad van Zwolle was via de Nieuwe Vecht door Harry Woertink

Het lijkt er op een overstroming van de Vecht boten over de dijk hebben gespoeld en de bemanning overboord is geslagen. Maar dat is het niet, ondanks dat boten normaal gesproken in het water behoren te liggen. Hier, op een historisch weg- en waterknooppunt aan de Hessenweg tussen Ommen en Zwolle, heeft kunstenaar Cornelius Rogge een aantal boten als kunstwerk op het land gehaald om ze hun verhaal te laten vertellen.

Het zijn 'Zieleschepen', al sinds enkele jaren onderdeel van het kunstproject 'Kunstwegen'. Op elke 'boot' is een tafereel te zien. Ze vergezellen elkaar op een avontuurlijke langs de Vechtdijk ter hoogte van de zogeheten Kromme Kolk, ingeklemd tussen Berkum en de Hessenpoort in de gemeente Zwolle. Hier kwam ooit het Lichtmiskanaal uit in de Vecht. De Hessenweg deed dienst als internationale landsweg voor verbinding met het Duitse achterland.

Lichtmiskanaal

Op de plek waar nu de 'Zieleschepen' liggen - bij de Kromme Kolk - had het Lichtmiskanaal aansluiting op de Vecht en verbond Zwolle met het kanaal de Dedemsvaart. Zo was ook Ommen via het Ommerkanaal, de Dedemsvaart en het Lichtmiskanaal Zwolle per schip bereikbaar. Op de Hessenweg zorgde een ophaalbrug dat het dat het verkeer over het kanaal kon. Het scheepvaartverkeer van kanaal naar rivier werd in de Vechtdijk gesloten door middel van een schutsluis. Het kanaal ontsloot de grote veengebieden op de grens van Overijssel en Drenthe en maakte het mogelijk turftransporten te vervoeren naar de Turfmarkt in Zwolle. Het Lichtmiskanaal werd gedempt bij de aanleg van de Rijksweg van de huidige A28. In de uiterwaarden van de Vecht is een klein stukje van het kanaal, tussen de vroegere sluis en de rivier bewaard gebleven. Naast de schutsluis in de Vechtdijk was destijds herberg 'de Kakelaar' gevestigd. Deze herberg/boerderij lag tegenover het landhuis Dijkzicht en het grote parkbos aangelegd door de Zwolse tuinarchitect Georg Anton Blum. De in 1895 geopende tramlijn Dedemsvaart-Zwolle liep vlak langs de herberg die hier tot 1934 heeft gefunctioneerd. Met het gereedkomen van de nieuwe brug over de Vecht veranderden de verkeersstromen. Daarom werd toen een nieuw en modern restaurant gebouwd aan de overzijde van de Vecht aan de Kranenburgweg met de nieuwe naam 'De Toerist'. In 1995 werd dit restaurant overgenomen door Van der Valk. In 2013 verhuisde Van der Valk naar een nieuw gebouw direct naast de A28 en is inmiddels De Toerist gesloopt.

Berkumerbrug

Dankzij de gunstige ligging aan weg- en waterwegen kende Zwolle een bloeiende economische positie. Zwolle bestond als handelsstad bij de gratie van het vervoer over de Vecht. Om als handelsstad en doorvoerhaven het volle profijt te trekken bouwde Zwolle in 1451 een houten ophaalbrug over de Vecht, de Berkumerbrug. Deze brug zorgde voor de belangrijke aansluiting op de handelsroute langs de noordelijke oevers van de Vecht richting de Duitse handelscentra. Zodoende boog men de handelsweg van Duitsland naar Holland over en langs de Vecht op naar Zwolle. Tot 1835 werd er ook tol geheven. Vanwege de toename van het verkeer werd in 1934 naast de houten tolbrug een betonnen brug gebouwd, de huidige brug. Oorspronkelijk was er geen fietsverbinding over de Berkumerbrug. Fietsers en voetgangers maakten gebruik van de ophaalbrug die zo'n 150 meter zuidelijker de Vecht overspande. De Berkumerbrug was in de jaren '60 berucht vanwege het

Kompanen

uw maat in financiële diensten

Aangesloten bij

Van Reeuwijkstraat 42
7731 EH Ommen
Tel.: (0529) 451154
Fax: (0529) 455027
Website: www.kompanen.nl
E-mail: info@kompanen.nl

A. VISSCHER

ontwerp, aanleg en onderhoud
van tuinen en sierbestrating

Violenstraat 15 • 7731 WK Ommen •

Tel: 06 - 51 60 00 86 • Tel: 0529 - 45 47 52 •

www.avisscher.nl • info@hoveniersbedrijf-visscher.nl

OCB Bouw b.v.

Uw specialist in ontwerp,
nieuw-, verbouw en renovatie

Strangeweg 14
7731 GW Ommen

tel. (0529) 452810

fax (0529) 452062

e-mail: info@ocb-bouw.nl

www.ocb-bouw.nl

Lunch - Diner - Snackbar
Vergader en Feestruimte - Catering

FLATER
ETEN & DRINKEN

De Huiskamer van Ommen

0529-451364

www.flater.nl

volg ons op Facebook

stukadoorsbedrijf
Rinus Zwanepol

Mobiel 06-30009131

Aannemersbedrijf M. van der Vegt

Ommen (0529) 45 37 47

Pearle
opticiens

Varsenerpoort 9, 7731 DG Ommen
Kerkplein 25, 7721 AD Dalfsen

expert

Ommen

Gasthuisstraat 1, telefoon (0529) 45 14 06

FREES VERHUUR OMMEN . NL

Asfaltfrezen

culinair bij u thuis

Voor een onvergetelijk feest

Wij maken uw feest "culinair" compleet!

- Buffetten
- Hapjes
- Workshops
- Diners

Het enige dat u zelf hoeft te doen is genieten!

www.culinairbijthuis.nl

Wielewaalstr 21
7731 XH Ommen
Telefoon: 0529-452710
Mobiel: 06-10365875
E-mail: info@culinairbijthuis.nl

www.takman.nl

Tuincentrum Jurrie Baas
Balkerweg 24
7731 RZ Ommen
Tel. (0529) 453708
Fax (0529) 451595
info@jurriebaas.nl
www.jurriebaas.nl

**GRONDMAN
BouwService**

www.grondmanbouwservice.nl

NOTARISSEN groot in kleine letters

Bentum Nijboer

NOTARISSEN in Ommen en Hardenberg

Ommen 0529 452 233
Hardenberg 0523 273 487

info@bentumnijboer.nl
www.bentumnijboer.nl

EP: Ommen

ElectronicsPartner

Beeld & Geluid - Telecom - Wassen & Drogen -
Koelen & Vriezen - Multimedia -
Huishoudelijke apparatuur - Inbouwapparatuur

Gasthuisstraat 52 - 7731 DA Ommen

Tel.: (0529) 45 03 65

info@epommen.nl - www.epommen.nl

Wim van Kesteren

Schoenreparaties

Gun uw schoenen een langer leven!

Uw schoenen worden
vakkundig gerepareerd door:

Wim van Kesteren Schoenreparaties

Tel. 0529 454130 | 06 205 311 24

U kunt uw schoenen
ter reparatie afgeven
en ophalen bij:

Varsenerstraat 2
Ommen

KLEINLUGTENBELT

timmer- en onderhoudsbedrijf

De Voormars 10B - 7731 DD Ommen

Telefoon (0529) 45 47 89

grote verkeersaanbod. Het was één van de grootste knelpunten van de regio. Daarom is versneld de brug van de A28 over de Vecht aangelegd, die in 1968 is opengesteld. Daarna is er een fietsbrug aan de Berkumerbrug gebouwd, en is de oude ophaalbrug gesloopt.

Nieuwe Vecht

De Zwolse handel was door de Vecht en via internationale landwegen georiënteerd op het Duitse achterland van Westfalen. Zwolle was daarbij doorvoorhaven. Het stapelrecht van 1438 bepaalde dat alle goederen uit Duitsland die via de Vecht werden vervoerd in Zwolle op de markt moesten worden gebracht. Dit stapelrecht, verleend door bisschop Rudolf van Diepholt, leidde tot grote welvaart in de stad en onderstreepte de waarde van de Vecht voor Zwolle. Om schepen sneller van de Vecht in Zwolle en omgekeerd te laten komen werd in 1600 tussen de Vecht in Berkum en de binnenstad van Zwolle de zogeheten 'Nieuwe Vecht' gegraven. Schepen hoefden nu niet meer over het Zwarte Water. Dit verbindingskanaal reikte tot aan de Nieuwe Wetering in het centrum van Zwolle. Zo konden de Thorbeckegracht, de Buitenkant en het Rode Torenplein bereikt worden waar de overslag van goederen plaats vond.

Het Nieuwe Verlaat

Om wateroverlast langs de Nieuwe Vecht te voorkomen werd in 1602 aan de kant van Berkum een verlaat (schutsluis) gebouwd, 'Het Nieuwe Verlaat' genoemd. De schutsluis was een druk punt voor de scheepvaart. Bij de schutsluis stond eveneens een sluiswachtershuis dat al in 1726 wordt vermeld toen het de functie van schipperscafé had. Beurtschippers voerden af en aan en werden afgewisseld door turfschepen die naar de Turfmarkt in Zwolle voerden. Maar liefst 90 schippers woonden toen in dorpen en steden langs de Vecht. Vanuit Duitsland werd door schippers voornamelijk Bentheimer- en Gildehauser zandsteen deze kant opgevoerd. Uit Westfalen kwam verder rogge, bier, wol, linnen en linnen garens en de meststof potas. En vanuit Nederland kwamen peulvruchten, grutten, vis en traan, porselein uit Engeland, kaas uit Friesland, koffie, thee, tabak en andere koloniale producten. De vele turf- en beurtvaartschepen maakten in 1877 een verbreding van de sluis noodzakelijk. Het kreeg toen ook de bijzondere ovale vorm. Later kwam bij die drukte de pleziervaart er nog bij. Vanuit de Zwolse binnenstad werden rondvaarten via de Nieuwe Vecht, de Overijsselse Vecht en het Zwarte Water gemaakt. De brug was ooit een ophaalbrug. Aan het begin van de vorige eeuw nam het vaarverkeer over de Nieuwe Vecht drastisch af. De sluismeester bij het Nieuwe Verlaat schutte in 1930 nog maar 311 kleine schepen. Toen omstreeks 1934 de Ceintuurbaan werd aangelegd, was scheepvaart tussen het Zwolse centrum en de Overijsselse Vecht definitief onmogelijk. In de uiterwaarden van de Vecht ligt de Berkumer Kolk, die is ontstaan door de zandwinning bestemd voor de woonwijk Berkum.

'Boten' langs de Hessenweg en Vecht markeren een historisch weg- en waterknooppunt tussen Ommen en Zwolle

Het is mirg (middag) in Junne

door Gerrit Jan Hesselink

Tot begin zestiger jaren gebeurde het landwerk op de essen in Junne veel als handwerk, met name de graanoogst van rogge, haver en in de herfst het aardappelen krabben (=rooien).

Dit laatste gebeurde in september, begin oktober en duurde weken achter elkaar, iedereen hielp zoveel mogelijk mee. De grootste kinderen op de lagere school kregen twee weken aardappel vakantie om zo mee te helpen op de es.

Bij nu de familie Laarman waren zo soms vier verschillende families op het land bezig. Oma was thuis en zorgde voor het eten de warme middagmaaltijd. Wanneer dat klaar riep zij koeëe of koww waarschijnlijk een afkorting van komen.

Rond twaalf uur keken we als kinderen stiekem of er nog niemand buiten stond. Wanneer er koeëe geroepen werd kon mijn vader

zo horen wie het was, Martha van de Vedder-Meugjes Johanna, of onze oma Margje Volkerink

Snel gingen we in de benen naar huis. Waar de aardappels met bonen uit de eigen tuin en een paar plakken gebraden spek al klaar stonden, even een aangename onderbreking.

Na de middag lag het werk tempo vaak wat minder. Mijn vaders advies was dan ook 's morgens op tijd beginnen voor de middag doe je wat meer en gaat het vlotter.

Zo werd er geroepen voor het eten ieder op zijn eigen manier ko.e..e of koo..i..ii of coo..ww

In andere streken was het gebruikelijk om een witte lap op de heg te leggen wanneer het eten klaar was. Zo had ieder zijn eigen gewoontes. Het belangrijkste was dat men in die tijd zonder gsm zich goed redde. Men was in het voorjaar blij als de gewassen gezaaid en gepoot waren, en in de herfst als alles weer geoogst was.

In veel gezinnen werd het oogst gebeuren afgesloten met de Stöppelhaene een speciale maaltijd, na afloop van het oogst seizoen.

Gebeurt nu ook nog wel maar de Stöppelhaene van toen heet nu barbecue. Laten we hopen dat de dankbaarheid voor een goede oogst mag blijven bestaan.

*Sikkels blinken, sikkels klinken
ruisend valt het graan*

Indiëgangers

Naar aanleiding van nummer 196 van "De Darde Klokke" hebben we veel reacties ontvangen. Men wees ons op mannen die ook naar Indië waren gestuurd en waarover in dit nummer niets te lezen was.

We hebben als basis de lijst van de gemeente Ommen gebruikt, waarop namen van (dienstplichtige) militairen woonachtig in de toenmalige gemeente Ommen stonden vermeld. Met name Alex Schuurman en Dieks Horsman hebben vervolgens geprobeerd alle personen of hun nakomelingen te benaderen. Enkelen hadden een fotoalbum, een dagboek nagelaten of hadden hun kinderen hun belevenissen in Indië verteld. Bij een heel groot deel is er nooit meer over deze *Indische-periode* gepraat.

Betrokkenen waar wel een foto van was aangeleverd hebben we ook geplaatst. Van hen waar geen verhaal noch een foto van bekend was zijn niet genoemd.

Op de volgende lijst hebben we alsnog zoveel mogelijk namen en hun onderdeel vermeld. Mocht u aanvullingen op deze lijst hebben, dan verneemt de redactie dat graag.

Rink Lantinga

Op 22 juli 2020 hebben Rink Lantinga en de burgemeester van Ommen het eerste exemplaar van het "Indië-nummer" in ontvangst mogen nemen.

Onlangs bereikte ons het bericht dat Rink Lantinga op 10 oktober 2020 is overleden.

Rink heeft veel verhalen verteld en geschreven over zijn leven in Junne.

Naam+voorl.	Onderdeel	Naam+voorl.	Onderdeel
Bas, C.	?	Hollak, J.E.A.	4e Bat Reg Pr. Irene
Beltman, G.	?	Huisjes, J.F.	4e Bat Reg Pr. Irene
Bent, J.H. van der	5e Bat 1e Reg Inf	Hulst, H.	Kon. Marine
Berg, A.?. Van de	Pion 9e Genie Velde	Hurink, A	Kon. Marine
Berner, H.	?	Jans, G.J.	
Bijker, H.J.	5e Bat Reg Gren	Jansen, J.H.J.	5e Bat 1e Reg Inf
Boer, K. de	?	Jansen, L.J.	4e Bat 3e Reg Inf
Bos, C.		Jansen, W.J.	Kon. Marine
Bosch, H.	?	Janssen, G.W.	Kon. Marine
Bosch, J.H.	Kon. Marine	Jaspers, H.H.	4e Bat 1e Reg Inf
Boshuizen, J.H.	4e Bat 4e Reg Inf	Jong, T. de	1e Bat MP
Bovermars, B.	?	Kiekebosch, A.W.	17e Comp AAT
Bremmer, G.J.	?	Kleinlugtenbelt, A.	?
Breukelman, E.	4e Bat 5e Reg Inf	Klip, B. van	Subs Bat KL Batavia
Bruin, W. de	?	Klompalberts, J.A.	?
Cappetti, G.J.A.	Subs Bat KL Batavia	Klooster, W.	Staf U Brig
Dogger, F.J.	Staf X Brig	Kodden, J.M.	?
Dollenkamp, H.	4e Bat 4e Reg Inf	Koggel, M.A.	4e Bat 10e Reg Inf
Dragt, L.	Kon. Marine	Kok, J.W.	MP 3e 4e comp Mar
Droste, J.A.	MP 4e Inf Brig Wpl	Kollen, J.	5e Bat Reg Jagers
Exel, A.	?	Kotterink, J.H.	?
Fokkert, J.	?	Kuiper, B.J.	?
Frederiks, H.J.	Subs Bat KL Batavia	Lambregts, L.A.F.	Subs Bat KL Batavia
Freeke, W.H.B.	3e Bat Reg Stoottr	Lange, ? De	5e Bat 4e Reg Inf
Frens, J.	?	Lange, H. de	?
Galenkamp, C.		Lenthe, B.J. van	30e Cie AAT 2e Div
Galenkamp, L.	?	Linde, H.J. van der	Kon. Marine
Groen, W.	5e Bat Reg Stoottr.	Makkinga, E.	?
Hagen, L.	5e Bat 1e Reg Inf	Mijnheer, J.	10e Genie Veldcomp
Hamberg, T.	4e Bat 4e Reg Inf	Mounier, H.	?
Harms, L.	4e Bat 9e Reg Inf	Nering Bögel, F.J.J.	Kon. Marine
Hassink, W.M.	5e Bat 4e Reg Inf	Nicolai, H.	34e Hulp verbpl Afd
Haverkort, A.W.	?	Nijkamp, G.J.	5e Bat 4e Reg Inf
Hendriks, J.G.	3e Bat 2e Reg Inf	Nijmeijer, J.H.	3e Bat 2e Reg Inf

Naam+voorl.	Onderdeel	Naam+voorl.	Onderdeel
Oldeman, P.	?	Timmerman, H.	4e Bat 4e Reg Inf
Pots, G.		Veen, H. van der	?
Ravenhorst, J.	3e Bat 5e Reg Inf	Veldman, H.	3e Bat 7e Reg Inf
Reiling, H.	4e Bat 5e Reg Inf	Velsink, A.	Staf W Brig
Reurink, B.F.	5e Bat Reg Gren	Velsink, P.J.	2e Hulp Verbpl Afd
Rinck, J.L.	Kon. Marine	Velthuis, J.	?
Runhard, J.	5e Bat 1e Reg Inf	Veneman, A.J.	4e Bat 1e Reg Inf
Scholten, W.	3e Hulp Verbpl Afd	Veurink, H.J.	3e Bat 10e Reg Inf
Schottert, E.	4e Bat 1e Reg Inf	Warmelink, H.	
Schuurman, H.		Warschauer, K.A.	1-11 BIW Brig
Schuurmans, D.J.	10e Genie Veldcomp	Weelink, H.	
Slotman, W.	3e Hulp Verbpl Afd	Wesdijk, C.	3e Bat 9e Reg Inf
Sluijs, L.T. van der	18e Comp AAT	Winters, D.	4e Bat 1e Reg Inf
Snijder, J.B.	?	Winters, K.	?
Stam, L.	4e Bat 9e Reg Inf	Wittenberg, H.	?
Stam, T.J.	5e Bat 1e Reg Inf	Woertink, M.	Kon. Marine
Stobbelaar, G.H.	?	Wolbrink, A.	Staf 5e Inf Brig
Tel, D.	4e Bat 1e Reg Inf	Zwaag, J.H. van der	4e Bat Reg Stoottr
Tichelaar, J.	Depot nazending	Zwinselman, W.	4e Bat Reg Jagers
Tigelaar, H.	?		
Tiggelaar, R.	32e Cie AAT 5e Inf		

Zoekplaatje

Zowel de stichting "De Darde Klokke" als de stichting "OudOmmen.nl" hebben als doelstelling de historie van Ommen en omgeving op een leuke en eenvoudige manier voor iedereen toegankelijk te maken.

De Darde Klokke gebruikt hiervoor het gelijknamige en populaire kwartaalblad De Darde Klokke. De stichting OudOmmen.nl maakt voor dit doel gebruik van het (ook gelijknamige) web archief OudOmmen.nl. Samenwerken staat bij beide stichtingen hoog in het vaandel en vanaf dit nummer wordt in samenspraak het blad afgesloten met een zoekplaatje op de laatste pagina. Het gaat om onderstaande foto: zeven man aan het werk bij een houten schuur met de naam "Wolfskuil Ommen". We zijn benieuwd naar het verhaal achter deze foto. Wie zijn deze mensen, waar zijn ze mee bezig en wanneer is de foto ongeveer gemaakt? Wie helpt?

Reacties kunnen per email naar: dedardeklokke@gmail.com of info@oudommen.nl

EKKELINKAMP

LUNCH ■ DINER ■ PATISSERIE

IJSSALON

Stationsweg 1 ■ 7731 AW Ommen ■ telefoon 0529 45 17 82
www.ekkelenkamp-ommen.nl

3-gangen keuzemenu
€ 32,50

**Bouwbedrijf
Vonder**

www.bvbouw.nl - info@bvbouw.nl

Brink 10 - 7731 TG Ommen - Tel. 0529 - 451043

Nieuwbouw
Verbouw
Renovatie
Restauratie
Tekeningen
Vergunningen

RADIO - T.V. - STEREO RECORDERS - KOELKASTEN
WASAUTOMATEN - EIGEN TECHNISCHE DIENST

M. Dunnewind

Dr. A.C. van Raaltestraat 12
7731 GN Ommen
Tel. (0529) 45 16 58

BRASSERIE TANTE POS

OMMEN

adres Markt 17, 7731 DB Ommen
telefoon (0529) 45 18 13
e-mail info@tantepos.nl
internet www.tantepos.nl

Hallo

JUMBO
Ommen

Markt 22-24, 7731 DB Ommen

T 0529 - 47 81 60

www.jumbo.com

SPECIALE LESSEN VOOR OUDEREN

SPORTRIJK

fit & gezond

SPORTEN VOOR
MAAR € 20,99

Brink 35 Ommen | T. 0529-454508 | info@sportrijk.nl

Van Aalderen
garage en tankservice

Voor kwaliteit-voordeel en service komt u echt
bij van Aalderen aan de Hamsgoren 25 terecht.
Telefoon (0529) 452429

snell en
eigenzinnig
oplossingen
van nu
van cijfers naar
toekomstplannen

hart voor
resultaat

+

www.krcvanelder.nl

KRC VAN ELDEREN

accountants | belastingadviseurs

Nijkamp
installatietechniek

Bas Nijkamp

06 51 78 57 57

Coevorderweg 6
7735 KH Arriën

info@nijkampinstallatie.nl

Dunnewind Groep b.v.

Verhuur van
mobiele kranen - shovels - containers - kippertrailers
diepladers - truck - kraan - aanhanger

Uitvoering van:
grondwerken - sloopwerken - rioleringswerken - bestratingen

Verkoop van
zand - grond - grind

Als inwoner van de gemeente Ommen kunt u
zes dagen per week uw tuinafval gratis bij ons inleveren.

Openingstijden: Maandag t/m vrijdag van 8.00 uur - 17.30 uur
Zaterdag van 8.00 uur - 12.00 uur

Strangeweg 7
7731 GV Ommen
Tel. (0529) 45 21 50

info@dunnewindgroep.nl
www.dunnewindgroep.nl

UW DAK IS ONS VAK!!!

dakdekkers- en renovatiebedrijf

E. van der LINDE

OMMEN BV

Vermeerstraat 13 • 7731 SM Ommen • Tel. (0529) 45 30 33

Notarispost OMMEN

Zet het zwart op wit.

Notarispost Ommen

Vrijthof 8a, 7731 CN Ommen

T 0529 - 712 523

E secretariaat@notarispostommen.nl

I www.notarispostommen.nl

Elke maandagavond
van 19.00 tot 21.00 uur gratis
en vrijblijvend inlooppreekuur.

sallands goed

registermakelaars & taxateurs

Vechtkade 3 - 7731 JC Ommen - T 0529 455055

E ommen@sallandsgoed.nl - www.sallandsgoed.nl

Al ruim 20 jaar onroerend goed specialist in Ommen

DE KAPPER

Vrijthof 1
7731 CN Ommen
Telefoon (0529) 45 49 48
tijdvoorjezelf@salondekapper.nl

WWW.SALONDEKAPPER.NL

Maak online een afspraak

dranken & delicatessen

Varsenerstraat 2
7731 DC Ommen
T 0529 45 30 66
E info@wijnhofommen.nl
I www.wijnhofommen.nl

VERHUIZINGEN

EN

TRANSPORTEN

H. STEEN B.V.

Sogenbosstraat 3
7731 WT Ommen
Tel. (0529) 45 18 02
E-mail info@hsteenbv.nl

Resto | Oco

Ook zorgmaaltijden

Brugstraat 16 ~ 7731 CT Ommen
info@resto-oco.nl ~ www.resto-oco.nl
0529 451429

lunch
plateservice
afhaal
catering
partijen

WILDTHOUT
Hotel & Restaurant

SERVICE, KWALITEIT EN GEZELLIGHEID!

Telefoon 0529-451592
info@wildthout.nl
www.hotelwildthout.nl

*Aj komt
zōj't goed heb'n*

**Restaurant-Catering
De Bootsmann**

Coevorderweg 19
7737 PE Ommen
Tel. (0529) 45 72 72

**Uw vakantie is bij voorbaat geslaagd op
Bungalowpark Hoge Hexel**

Voor reservering:

Hoge Hexel Recreatie

Bruine Hoopsweg 6, 7645 BJ Hoge Hexel
Tel. (0546) 57 98 65 • Fax (0546) 57 13 08
E-mail: info@hhhexel.nl • Internet: www.hhhexel.nl